

שנה יט'

ויזרע יצחק

פרשת "כי תצא" הפטרה: "רני עקרה" ט' אלול תשפ"ו	יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל	זמני השבת כניסה יציאה ר"ת	י"ם ת"א חיפה	18:41 18:58 19:54 20:33	18:51 19:56 21:33
---	--	------------------------------------	--------------------	----------------------------------	-------------------------

הג'גים לפרשת השבוע

"וברכך ולך תהיה צדקה לפני ה' א-להיך" (דברים כד' יג)

מבאר רבי לוי יצחק מברדיצ'ב ב"קדושת לוי" שכוונת הכתוב היא שמסתבר לומר כאשר הוא יחזיר את המשכון לעני, העני בוודאי יברך אותו, ויתכן שהאדם ירצה להחזיר את המשכון רק כדי לזכות בברכתו של העני. לכן בא הפסוק לומר לאדם שלא יעשה זאת לשם הברכה, אלא יעשה זאת רק למען קיום מצות ה', ולא יצפה לברכת העני בעבור מעשהו זה. וזהו הרמז "ולך תהיה צדקה", אתה תעשה את הצדקה הזאת והיא תהיה, "לפני ה' א-להיך" כלומר שתעשה את המצווה רק בעבור הציווי של הבורא, ולא בשביל ברכת העני.

"כדי רשעתו במספר" (דברים כה' ב)

האות ב"ת במילה "במספר" מנוקדת בשבא ובסמוך נאמר "ארבעים" כלומר ביחד יוצא "במספר ארבעים". והכוונה היא לא ארבעים מלקות ממש אלא מספר הסמוך לארבעים דהיינו שלושים ותשע, כלומר מה שנאמר "במספר ארבעים" כאלו נאמר "שלושים ותשע". ומדוע דווקא שלושים ותשע מלקות? מבאר רבינו בחיי שהאדם שחטא ועבר על מצות אדוניו הוא מתחייב מיתה וחל עליו עונש כרת, ומצד שני המת צריך טל של תחיה, ובשלושים ותשע (לט') מלקות אלו הוא יחיה וישוב לו טל של תחיה. וזה מה שאמרו חז"ל במסכת מגילה "כל חייבי כריתות שלקו נפטרינן מידי כריתתן". למדנו של"ט המלקות הן כפרה על עונש כרת, בכך ישוב לחוטא הטל של תחיה כי נפשו תזכה ותשוב לשורשה.

"ארבעים יכנו" (דברים כה' ג)

"מלקין אותו שתי ידות מלאחריו ואחת מלפניו" (מכות כ)

ה"כלי יקר" מסביר את פשר הסדר הזה במלקות, ואומר שהמלקות שמאחור הם משום שכל חוטא פונה עורף אל השכינה ועושה את העין של מעלה כאילו שאינה רואה, לכן הוא לוקה מאחוריו, מידה כנגד מידה. והמכות שלפנים הם משום שיש חוטא שהוא מעז פניו נגד ה' כמו שכתוב: "העז איש רשע בפניו" (משלי כא' ט) לכן לוקה החוטא מלפניו. אך מדוע מספר המלקות שונה בין המלקות שמאחור, 26 במספר, לבין המלקות שלפנים, 13 במספר? מבאר ה"כלי יקר" שכשם שהחמירה תורה בגנב יותר מאשר בגזלן, והוטל עליו לשלם כפל לפי שמכחיש עין של מעלה ואינו מושה עבד לקונו, דהיינו הגנב בא בלילה והוא חושב שאין הקב"ה רואה אותו כשם שאין האדם רואה אותו, או שהוא פוחד יותר מהאדם מאשר מהקב"ה, מה שאין כן הגזלן שמשלם רק את ערך הגזלה שגזל (כ"ק ט) כך הוטל על החוטא ללקות פי שנים מאחוריו וחלק אחד מלפניו כי בכל חטא יש ספק אם העז בפניו או אם פנה עורף אל ה' ואז חטאו כפול.

"כל עושה אלה כל עושה עול" (דברים כה' טז)

אומר ה"אור החיים" הקדוש שאחר שציווה הכתוב "לא יהיה לך בכיסך אבן ואבן" ו"לא יהיה לך בכיסך איפה ואיפה" הוסיף הכתוב ואמר "כי תועבת ה' א-להיך כל עושה אלה", לומר לנו שאין לעשות "אבן ואבן", "איפה ואיפה", אבל גם אין לעשות כל עול הדומה לאלה, שלא תאמר שגזירת הכתוב היא רק על שני דברים אלו ולא על דומיהם, תלמוד לומר "כל עושה אלה".

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

הרה"ג אליהו דרעי זצ"ל בן סוליקה נלב"ע כג' אייר תשע"ו

אליס (עליזה) מורלי בת לאה ז"ל נלב"ע כב' שבט תשפ"ו

תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך" (דברים כב ז)

ה"נעם אלימלך" מפרש את הפסוק על התורה, ואומר שהתורה הקדושה נקראת בשם גג, וכמו שהגג מגן על הבית כך התורה מגינה ומצילה את האדם. ולכן לימוד התורה צריך שיהיה בהכנעה ושלא יהא לימוד התורה שלו כדי להתפאר ולהתגאות בפני בני האדם. וזהו "מעקה" מלשון עומק והשפלה, דהיינו הכנעה. תשים לגגך שהיא התורה. "ולא תשים דמים בביתך", פירושו כנ"ל שלא יהיו בכך שני מיני דמים וכוחות אלא הכל יהיה כח אחד לה', "כי יפול הנופל ממנו" פירושו שאם לא יהיה הכל כח אחד לה', הרי אפילו המעשה הטוב אשר תעשה יפול ממך ולא יתקיים ולא יפעל כלל. "הנופל ממנו", פירוש אשר מן הראוי היה שעל ידי הדבר הזה יפלו ויושלכו אחרים, דהיינו הדינים והקליפות, אבל אם יהיה כח אחר מעורב בו תפיל גם אותו הדבר שלא יפעל כלל, ולכן צריך האדם לתקן כל אבר ואבר עד אשר יבין בשכלו בעצמו שהוא מחסר בעבודתו וכל מעשיו אינם מתוקנים על מכונו.

"לא תתעב אדמי כי אוזיך הוא" (דברים כג ז)

"במקום שבעלי תשובה עומדים, צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד" (ברכות לו)

מבאר רבי שלום משאש על פי מה שאמרו חז"ל שהחוזר בתשובה מאהבה, זדונות נעשות לו כזכיות, וידוע שיותר קל לעשות עבירות מלעשות מצוות, כי היצר הרע מתנגד לקיום מצוות, ועל כל אלף מצוות ביום שמקיים הצדיק, כנגדו הרשע עושה עבירות כפליים, ולכן כאשר הוא חוזר בתשובה והזדונות נעשות כזכיות, יוצא שלחזור בתשובה יש כעת אלפי מצוות כנגד העבירות שעשה. שאדם שעושה מצוות לא יגיע לשליש ולרביע ממה ש"עשה" החוזר בתשובה, ולכן אינו יכול לעמוד במקום שבעל התשובה עומד. אך נשאלת השאלה, מדוע אדם שחוזר בתשובה זדונות נעשות לו כזכיות? הסיבה היא שאינו דומה אדם שלא טעם מטעם החטא, כך שאינו צריך להתגבר על יצרו, לאדם שטעם את טעם החטא ושנה בו עד שנעשה לו כהיתר, שכעת צריך גבורה עלילית כדי להתרחק מן החטא.

"כי יקוז איש אשה... והיה אם לא תמצא זון בעיניו כי מצא בה ערות דבר וכתב לה ספר כריתות.

והלכה והיתה לאיש אזור ושנאה האיש האזורון וכתב לה ספר כריתות" (דברים כד א-ב)

מבאר הגר"א על פי מחלוקת בית הלל ובית שמאי בעניין הגירושין (גיטין) שבית שמאי אומרים שלא יגרש אדם את אשתו אלא אם כן מצא בה ערות דבר, ובית הלל אומרים אפילו אם רק הקדיחה תבשילו יכול לגרשה. ומסקנת הגמרא שם: "הא בזיווג ראשון הא בזיווג שני", שבזיווג ראשון שנאוי זה המשלח ללא שמצא בה ערות דבר אבל בזיווג שני אם שנא יכול לשלח. דבר זה רמז בפסוק שלפנינו, "כי יקח איש אשה", דהיינו בזיווג ראשון אזי הוא כותב לה ספר כריתות רק אם "מצא בה ערות דבר", אבל כש"יצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר", דהיינו כשמדובר בזיווג שני אז אפילו אם רק "ושנאה האיש האחרון", אף על פי שלא "מצא בה ערות דבר" יכול לגרשה.

"ולא ימוזהו שמו מישראל" (דברים כה ו)

הכוונה, לפי ה"ספורנו", שהוולד שייולד כתוצאה מהיבום יהיה נחשב אצל ה' כקיום מצות פריה ורביה של המת, שהרי נולד על ידי קידושו הראשונים של המת, והיבם אינו צריך לקדש את היבמה קידושין אחרים. עובדה היא שהפריעה לאונן בנו של יהודה משנאתו את אחיו על כך יצא עליו קצפו של ה'.

"והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אוזיו המת" (דברים כה ו)

מבאר הרמב"ן שאין כוונת הכתוב כפשוטו שיקראו לבן הראשון באותו השם של אביו המת, שהרי אצל בעז נאמר "ולא יכרת שם המת מעם אחיו ומשער מקומו" (רות ד י), ולא קראו לבן שנולד לו כשם אביו מחלון. אלא כוונת הכתוב היא על דרך האמת הבטחה שאם האח ייבם את אשת אחיו מובטח לו שהיא תלד.

"זכור את אשר עשה לך עמלק" (דברים כה יז)

מבאר רבינו החיד"א ב"כסא דוד" שכבר ידוע שעמלק בא להלחם בישראל בעוון ביטול תורה, כמו שאמרו חז"ל "ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים" (שמות יד ח) שרפו ידיהם מדברי תורה, והטעם של זכירת עמלק הוא כדי להתמיד בתלמוד תורה, וגם כדי לדעת כי אין השם שלם ואין הכסא שלם כביכול "כי יד על כס י-ה" (שמות יד טז) שחסרה האות אלף מהמילה כסא וחסרות האותיות ו"ה מהויה, ועל זה פירשו הראשונים את הפסוק: "כי בחר ה' בציון או"ה למושב לו" (תהלים קלב ג), שכאשר ימחה זכר עמלק יושלם הכסא והשם, כי עתה חסר אותיות או"ה, וזה מה שאמר הכתוב "כי בחר ה' בציון", ויצמיח ישועה, ואז "או"ה למושב", "למושב" הכסא, "לו" שם הויה ב"ה, והזכירה היא כדי להשתדל לשוב בתשובה שלימה לקרב את הגאולה שבה ימחה זכר עמלק, ואז שמו וכסאו יהיו שלמים "או"ה למושב לו".

לרפואת כל חולי עמו ישראל, ובכללם:

פורטונה בת סימונה, פרלה בת שמחה, שולה בת גורג'יה, ספיר בת זהבה, עמית בת עליזה, עוז בן דבורה רחל, שמחה בת מרצדס, רות בת שמחה, רותם בת לוס, גיא אורי בן רוג'יה, משה בן רבי.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

מדרשת "ויזרע יצחק" מרכז לתורה ושירה, בית כנסת "משכן שלמה" נווה גן פ"ת

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטרי)

"דף יומי" ימים א'-ה' אחרי ערבית

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חננוכת בית" ו"ברית יצחק"

לימוד טעמי המקרא יום ד' 15:19-18:30

לבירור פרטים ולהשאלה: בן חמו יוסף 052-3268315, 050-6292492

לימוד סידור תפילה יום ד' 19:15-20:00